

Årsberetning for

Ringerikes Sparebanks Pensjonskasse

2018

Ringerikes Sparebanks Pensjonskasse ble opprettet 22.03.55 av daværende Ringerikes Sparebank, for å forvalte pensjonsordningen for ansatte og pensjonister, herunder forestå utbetalinger til pensjonistene. Ringerikes Sparebank fusjonerte 01.07.10 med Gran Sparebank og Sparebanken Jevnaker Lunner, under navnet SpareBank1 Ringerike Hadeland (banken).

Pensjonskassen omfatter medlemmer fra tidligere Ringerikes Sparebank. Pensjonsordningen er ytelsesbasert, og dekker alders-, uføre- og etterlattepensjon. Pensjonsnivået er 70 %, med utgangspunkt i beregnet folketrygd før levealdersjustering. Ordningen ble lukket med virkning fra 01.01.10. De ansatte på dette tidspunkt fikk valg mellom å fortsette i opprinnelig ordning eller gå over i nyopprettet innskuddsordning.

Som følge av lovendring er pensjonsordningens uføredekning revidert fra 01.01.17. Lovens maksimalsatser er benyttet, og for de fleste medlemmer har ikke endringen fått vesentlige konsekvenser. Det er utstedt fripoliser i Pensjonskassen for tidligere opptjente uførepensjonsrettigheter.

Med virkning fra 01.07.17 ble ansatte født etter 31.12.1960 ved omdanning overført til bankens generelle innskuddsordning. For deres opptjente rettigheter i ytelsesordningen er det utstedt fripoliser i Pensjonskassen.

I henhold til ytelsesordningens bestemmelser er løpende pensjoner til og med 2014 årlig regulert med samme sats som økningen i folketrygdens grunnbeløp, G. Fra og med 2015 reguleres pensjonene årlig med minimum økningen i konsumprisindeksen, dog maksimalt med økningen i G.

Pensjonskassen har forretningsadresse i Hønefoss.

Styrets arbeid

Styret har i 2018 arbeidet med oppgaver knyttet til ordinær drift av pensjonskassen, medlemmenes rettigheter, arbeid knyttet til finansforvaltningen og risikoanalyser.

Styret gjennomgår kapitalforvaltningsstrategien årlig eller oftere ved behov. Pensjonskassens økonomiske utvikling følges gjennom månedlige forvaltnings- og risikorapporter. Det utarbeides kvartalsregnskaper basert på forsikringsmessige avsetninger. Styret har løpende fokus på pensjonskassens risikobærende evne og kapital situasjon. Styret anerkjente sponsors bidrag til styrket egenkapital, som ble gjennomført rundt årsskiftet.

Som følge av at tidligere daglig leder gikk av med pensjon fra tjenesteleverandør, valgte pensjonskassen å utnevne Glen Emil Eriksen, fra Gabler, til ny daglig leder av pensjonskassen.

Det er spesielt to forhold som styret har vist stor oppmerksomhet i 2018: Innføringen av strengere regelverk for behandling av personopplysninger, og de nye, strengere kapitalkrav for pensjonskasser som gjelder fra og med 2019. Styret har bl.a. fastlagt policy for behandling av personopplysninger, og pensjonskassen har inngått nye databehandleravtaler med sine tjenesteleverandører.

Som ledd i tilpasning til nytt kapitalkrav er styringsdokumentasjonen gjennomgått og supplert, bl.a. med reviderte handlingsregler knyttet til bufferkapitalutnyttelse. Det er i tillegg avholdt seminar for styrets medlemmer, med utvidet gjennomgang av regelverk, samt simulering av markedsutvikling, og påfølgende konsekvens for pensjonskassens bufferkapitalsituasjon.

Styret har i 2019 endret sammensetning, ved at Helgen Anton Hagelsteen Vik fratrådte, og Mette Toft Bjørgen tiltrådte.

Styrets arbeid bygger på vedtatt overordnet strategi for pensjonskassen. Denne vil gjennomgå fortløpende.

Internkontroll følges opp bl.a. gjennom daglig leders årlige rapportering. Pensjonskassens revisor har avgitt bekreftelse til styret i denne forbindelse.

Styret har gjennomført egenevaluering og det ble ikke avdekket mangler til hinder for videre arbeid. For å sikre ytterligere kompetanseheving, har styret valgt å innføre behandling av et fordypningstema på hvert styremøte.

Det har i løpet av året vært avholdt 5 styremøter, samt et eget seminar med relevante fordypningstema.

Risikoeksponering

Styret vurderer pensjonskassens risikosituasjon jevnlig. De vesentligste risiki er markedsrisiko knyttet til eiendelene, forsikringsteknisk risiko og operasjonell risiko. Styret har stilt rammer og krav for de viktigste forhold og det er etablert rutiner for løpende rapportering. Strategiene er fastlagt ut fra at medlemmenes rettigheter til enhver tid skal være fullt sikret etter de lover, regler og forskrifter som er fastsatt for pensjonskasser.

Pensjonskassen er eksponert for markedsrisiko. Dette omfatter risiko for fall i aksjemarkeder, renteoppgang eller endret kredittprising som gir kurstap på obligasjoner, samt endringer i valutakurser. Risikostyringen omfatter bl.a. grenser for eksponering mot de enkelte aktiva-klasser og for tapspotensial i forhold til bufferkapital (solvenskapitaldekning målt i stresstest). Styret følger avkastningen og bufferkapitalsituasjonen tett gjennom året. Bufferkapital er definert som summen av egenkapital, reserver og avsetninger som kan tapes i regnskapsåret uten at myndighetenes minimumskrav til ansvarlig kapital brytes.

Pensjonskasser er pålagt å rapportere og følge opp risikoeksponering gjennom en egen stresstest. Pensjonskassen skal analysere hvordan uvanlige markedsforhold, herunder rente og valutakursendringer, samt utslag av forsikrings- og kredittrisiko, vil påvirke pensjonskassens bufferkapital. Analysene utføres med utgangspunkt i retningslinjer fra Finanstilsynet for rapportering av Stresstest I. Stresstest I er basert på virkelige verdier av eiendeler og forpliktelser og en definisjon av bufferkapital under forutsetning av at pensjonskassen avvikes. Styret overvåker pensjonskassens risiko målt etter denne stresstesten kvartalsvis og skal vurdere tiltak dersom solvenskapitaldekningen gir grunn til å tro at pensjonskassens fremtidige finansielle stilling er utsatt.

Fra og med 2019 gir stresstestene grunnlag for beregning av nye kapitalkrav for pensjonskasser. I denne forbindelse er forsikrings- og kapitalforvaltningsstrategiene gjennomgått og revidert, bl.a. for å styre risikoen for brudd på kapitalkravet.

Til og med 31.12.18 skal bufferkapitalutnyttelse være maksimalt 100 prosent, som pensjonskassen oppfyller med 66 prosent. Fra og med 01.01.19 innføres et solvenskapitalkrav, basert på stresstester, på minimum 100 prosent. Ved årsskiftet oppfyller Pensjonskassen dette kravet med 193 prosent.

Styret anser at pensjonskassens bufferkapital er tilfredsstillende ut fra den finansielle risikoeksponeringen, pensjonskassens finansstrategi, forventninger til avkastning, forventet utvikling i medlemsbestanden, samt gjennomgang og tilpasninger mot nye kapitalkrav som er foretatt i 2018.

Finansiell risiko

Finansiell risiko er knyttet til investeringer i aksjer i Norge, utlandet og norske obligasjoner. Pensjonskassens største risiko anses å være risiko for fall i eiendelenes verdier (markedsrisiko). Den finansielle risikoen omfatter også rente-, kreditt-, valuta- og likviditetsrisiko.

Oversikt over allokering ved utgangen av 2018:

Beholdning	Markedsverdi MNOK	Prosentvis allokering	Strategisk fordeling			
			Min	Norm	Maks	Avvik
Pengemarked	5,77	3 %	0 %	5 %	25 %	-2 %
Norske obligasjoner	51,50	26 %	10 %	25 %	40 %	1 %
Norsk high-Yield	11,56	6 %	0 %	5 %	7 %	1 %
Globale Obligasjoner	62,45	31 %	20 %	30 %	40 %	1 %
Norske aksjer	10,35	5 %	3 %	5 %	7 %	0 %
Globale aksjer	33,50	17 %	14 %	17 %	20 %	0 %
Globale aksjer EM	5,74	3 %	0 %	3 %	5 %	0 %
Eiendom	20,18	10 %	5 %	10 %	15 %	0 %
Sum	201,05	100 %	100 %		0 %	

Finansstrategiens risikoprofil vurderes løpende.

Likviditetsrisikoen i pensjonskassen vurderes som lav, da en til enhver tid har kortsiktige plasseringer som overstiger kortsiktige forpliktelser. Plasseringene i så vel aksjer som rentepapirer anses å være tilstrekkelig likvid. Risikoen følges opp gjennom måling av kapitalutnyttelsen på grunnlag av stresstester. Pensjonskassen har i tråd med gjeldende forskrift, utarbeidet egen strategi for forsvarlig likviditetsstyring i pensjonskassen.

Kredittrisikoen i pensjonskassens forvaltning vurderes som moderat. Pensjonskassens kapitalforvaltningsstrategi er basert på kredittvurderinger foretatt av pensjonskassens kapitalforvalter. Pensjonskassen har plassert sine midler både i verdipapirfond og enkeltpapirer.

Premien innbetales forskuddsvis eller dekkes fra premiefondet slik at pensjonskassens kredittrisiko mot foretaket den er opprettet for, anses å være liten.

Forsikringsteknisk risiko

Den forsikringstekniske risiko gjelder hovedsakelig risikoen for flere tilfeller av uførhet eller flere etterlatte enn de forutsetninger premietariffene er basert på. Pensjonskassens tariffer er tilpasset forsikringsteknisk risiko og løpende driftskostnader. Resultatutviklingen avhenger dermed i hovedsak av avkastning fra finansforvaltningen ut over pliktig tilførsel til premiereserven, den såkalte grunnlagsrenten. Foretaket bærer ansvaret for premietilskuddet. Forsikringsteknisk oppgjør og regnskapsrapportering skjer kvartalsvis.

Pensjonskassen innførte nytt dødelighetsgrunnlag, K2013, med virkning fra 1. januar 2014. Det strengere grunnlaget medførte at premiereserven måtte økes. Pensjonskassen er fullt opp-reservert til det nye dødelighetsgrunnlaget K2013.

Det er etablert rutiner for beregning av forsikringsrisiko basert på ulike scenarier for uførhet, levealder og finansiell utvikling. Rutinene er beskrevet i pensjonskassens forsikringsstrategi som har vært gjennomgått, oppdatert og vedtatt i 2018.

Forsikringsrisiko begrenses ved gjenforsikring for katastrofetilfeller.

Finansiell stilling

Styret har gjennom 2018 arbeidet frem ønsket forvaltningsstrategi for pensjonskassen. Det er lagt vekt på å ha en langsiktig og diversifisert strategi, men hvor det likevel skal være åpning for å gjøre tilpasninger for å sikre god avkastning og minimere risiko.

Flere av årene forut for 2018 var preget av god avkastning i aksjemarkedet og til dels fallende renter og kredittspreader, noe som har resultert i god avkastning for pensjonskassen. I 2018 skjedde det motsatte. Aksjemarkedene hadde en svak utvikling, samtidig som renter og kredittspreader steg, noe som gjenspeiles i en svakere avkastning i 2018.

Pensjonskassen oppnådde en samlet negativ avkastning på 0,3 prosent i 2018.

Aksjemarkedene falt året sett under ett, men i løpet av året var det også «all-time high» på mange børser, og man kan trygt si at det var større svingninger i markedet i 2018 enn på flere år. Oslo Børs er et godt eksempel på dette. Etter å ha opplevd ny bestenotering tett opp mot slutten av tredje kvartal falt børsen over 15 prosent gjennom høsten og slutten av året. Oslo Børs endte ned 1,8 prosent i løpet av 2018, noe som faktisk var blant de beste resultatene av verdens børser for 2018.

For pensjonskassen ga norske aksjer en negativ avkastning på 1,9 prosent.

Det amerikanske aksjemarkedet, som utgjør over 50 prosent av verdens aksjemarkeder målt i markedsverdi, hadde negativ avkastning for første gang siden 2008. Verdensindeksen MSCI World falt med 3,9 prosent målt i norske kroner i løpet av året. Valutasikret til norske kroner var indeksen ned 8,3 prosent. Differansen dem imellom skyldes kronesvekkelsen i løpet av året, først og fremst mot amerikanske dollar, som medførte at aksjeavkastningen internasjonalt var bedre for en usikret investor.

Nedgangen en opplevde i aksjemarkedene mot slutten av året kan sees i sammenheng med at gode makroøkonomiske nøkkeltall var priset inn i markedet, frykt for konsekvenser på verdensøkonomien av handelskrigen mellom USA og Kina, samt innstramningen av amerikansk pengepolitikk.

Pensjonskassens globale aksjeandel endte med negativ avkastning på henholdsvis 4,6 prosent. I fremvoksende markeder endte 2018 med en negativ avkastning på 15,5 prosent.

I februar tiltrådte Jerome Powell som ny sentralbanksjef i den amerikanske sentralbanken FED. Siden da har han økt styringsrenten med 25 basispunkter ved fire anledninger og i dag er den amerikanske styringsrenten på 2,25 - 2,5 prosent. I Norge satte også sentralbanken opp styringsrenten en gang i løpet av 2018, ved rentemøtet 20. september til 0,75 prosent. Dette var første gang siden mars 2016 at vi fikk en renteendring, og første gang på syv år at renten ble hevet.

At styringsrentene har blitt satt opp har også ført til at markedsrentene har gått opp, både i Norge og USA, noe som har dratt renteavkastningen ned. En annen sentral faktor som påvirker avkastningen i rentebærende verdipapirer er utviklingen i kredittspreader. I 2018 så vi en utgang i kredittspreader, med større utgang dess lavere kredittrating. Utviklingen i kredittspreader er høyt korrelert med utviklingen i aksjemarkedet og en opplevde en markant økning på slutten av året i påslaget investorer krever for å låne penger til bedrifter fremfor stater. I løpet av året falt den brede globale obligasjonsindeksen Barclays Global Aggregate Index, som består av statsobligasjoner, boliglånsobligasjoner og obligasjoner utstedt av bedrifter med investment grade-rating, med 0,9 prosent.

I pensjonskassens portefølje ga globale obligasjoner en negativ avkastning på 0,5 prosent, mens norske obligasjoner ga et positivt bidrag på 1,4 prosent.

Norsk High Yield og eiendom bidro med henholdsvis 4,1 prosent og 7,1 prosent.

Pensjonskassens portefølje anses som noe svekket, men anses som godt rigget for fremtiden.

Bokført egenkapital pr. 31.12.18 er på mnok 41,55. Samlet premie- og pensjonistenes overskuddsfond utgjorde mnok 2,9. Den finansielle stilling, som også omfatter de inngåtte avtaler med foretakene, anses tilfredsstillende.

Organisasjon og drift

Styrets sammensetning:	
Oppnevnt av foretaket:	Knut Hundhammer, styreleder og eksternt styremedlem
	Marit Tronrud
	Mette Toft Bjørgen, eksternt styremedlem
Valgt blant medlemmene:	Dag Engen (nestleder), med Debbie Bakke som personlig varamedlem
	Anne Lise Vidnes, med Brynjulf Holte som personlig varamedlem

Pensjonskassen har ingen ansatte. Pensjonskassens styre forutsetter at SpareBank 1 Ringerike Hadeland og de ansattes organisasjoner gjennom sine valg av styrerepresentanter, har og følger egne planer for å fremme likestilling. Pensjonskassen er omfattet av allmennaksjelovens krav til representasjon av begge kjønn i styret. For å tilfredsstille regelverket, skal de foretaksvalgte i styret, være representert med minst én av hvert kjønn. Dette tilfredsstilles i dag. For de medlemsvalgte skal og begge kjønn være representert. Dette tilfredsstilles i dag. Mette Toft Bjørgen tiltrådte som eksternt styremedlem fra regnskapsåret 2018.

Det er inngått avtale med Gabler Pensjonstjenester AS, Oslo, om full administrasjon av pensjonskassens virksomhet, herunder daglig ledelse, ansvarshavende aktuar, regnskapsføring og forsikringsteknisk administrasjon.

Glen Emil Eriksen er fra 01.01.2018 pensjonskassens daglige leder. Ansvarshavende aktuar leveres av Gabler, ved Carl Peter Kirkebø.

Pensjonskassens midler forvaltes under aktiv forvaltningsavtale med Gabler Investment Consulting AS.

Fra 2017 ble det vedtatt å beholde fripolisene på egen balanse.

Ved årsskiftet var det i den kollektive ordningen 19 aktive medlemmer og 52 pensjonister. I tillegg administrerer pensjonskassen 54 fripoliser knyttet til medlemmer med tidligere opptjente rettigheter til uførepensjon samt medlemmer som er overført til innskuddspensjonsordning.

Resultater og -disponering

Årsregnskapet er ført etter gjeldende regler og forskrifter for pensjonskasser. Eiendeler og gjeld er beregnet og verdsatt ut fra disse bestemmelsene. Pensjonskassers regnskap er fordelt på forsikringsfond (teknisk resultat, kollektivportefølje) og egenkapital (ikke-teknisk resultat, selskapsportefølje). Hvert av de ulike elementer i resultatet fordeles for seg.

Etter belastning av garantert rente med mnok 4,01 og overføring av mnok 8,28 fra kursreguleringsfond ble renteresultatet mnok 3,83, henholdsvis mnok 3,01 fra den kollektive ordningen og mnok 0,82 fra fripolisene.

Netto risikoresultat ble negativt med mnok 1,91, henholdsvis mnok -1,56 fra kollektiv ordning og mnok -0,35 fra fripolisene. Resultatet finansieres med midler fra risikoutjevningfond og tilførsel av renteresultat for fripolisene.

Renteresultatet for fripolisene benyttes til å dekke fripolisenes negative risikoresultat. Resterende mnok 0,47 disponeres til tilleggsavsetninger. Fratrukket avkastning på risikoutjevningfond, disponeres renteresultatet for den kollektive ordningen med mnok 1,31 til tilleggsavsetninger, mnok 0,76 til premiefond og mnok 0,66 til pensjonistenes overskuddsfond.

Kostnadsresultatet ble mnok 0,18. Rentegarantipremie og fortjenesteelement på forsikringsrisiko utgjorde samlet mnok 1,02. Teknisk resultat ble etter disponering negativt med mnok 0,41.

Ikke-teknisk resultat ble mnok -0,20. Regnskapsmessig totalresultat ble mnok -0,61 hensyntatt en liten skattekostnad. Med tilførsel av mnok 1,61 fra risikoutjevningssfond, fører vedtatte disponering til en endelig tilføring av mnok 1 til egenkapital.

Pensjonene reguleres i henhold til pensjonsavtalene og dekkes med engangspremie.

Resultat:	Tall i 1000 kr.
Risikoresultat	- 1 908
Renteresultat	3 828
Kostnadsresultat	180
Sum resultatelementer	2 100
Disponert til premiefond og tilleggsavsetninger	- 2 556
Rentegarantipremie og fortjenesteelement	1 019
Til pensjonistenes overskuddsfond og premiereserve	- 975
Resultat teknisk regnskap (kollektivporteføljen)	- 412
Resultat ikke teknisk regnskap (selskapsporteføljen) etter skatt	- 197
Skatt	- 4
Totalresultat (til disponering)	- 613
Overført fra risikoutjevningssfond	1 758
Avkastning på risikoutjevningssfond	- 147
Til egenkapital	- 999
Sum disponert	- 613

Verdijustert avkastning i 2018 ble negativt 0,5 prosent (dietz-formel), mens bokført avkastning ble 3,41 prosent. Solvensmarginkapital var beregnet til mnok 42,8 mens solvensmarginkravet utgjorde mnok 5,6, noe som tilsvarer en margin på 768 %, en nedgang på 9 prosentpoeng fra året før. Pensjonskassen er godt rustet til å tåle naturlige svingninger i finansmarkedene.

Det er etter regnskapsårets slutt ikke inntruffet forhold av vesentlig betydning for pensjonskassens resultat og stilling ut over det som er nevnt under avsnittet finansiell stilling. Regnskapet er avlagt under forutsetning av fortsatt drift og at pensjonskassen drives under gjeldende regelverk og rammebetingelser. Pensjonskassen har ingen drift som anses å ha negativ innvirkning på det ytre miljø.

Utsikter fremover

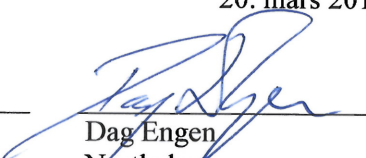
Pensjoner er en viktig del av ansettelsesvilkår og trygghet for velferd. Styret legger vekt på å opprettholde en soliditet som gjør det mulig å ha en diversifisert aktiva sammensetning, som på sikt vil gi pensjonskassen meravkastning i forhold til alternative pensjonsinnretninger. Pensjonskassens finansielle stilling anses å være tilfredsstillende, og tilpasset investeringsstrategien og det etablerte opplegg for risikostyring.

Hønefoss, 31. desember 2018

20. mars 2019

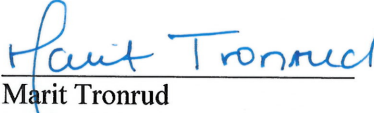
Knut Hundhammer
Styreleder

Dag Engen
Nestleder

Anne Lise Vidnes

Marit Tronrud

Mette Toft Bjørgen

Glen Emil Eriksen
Daglig leder

Årsregnskap
2018
for

Ringerikes Sparebanks Pensjonskasse

Organisasjonsnummer: 979 254 202

Ringerikes Sparebanks Pensjonskasse

Resultat

TEKNISK REGNSKAP	Note	2018	2017
<i>Tall i hele tusen</i>			
1. Premieinntekter			
1.1 Forfalte premier, brutto	15	7 263	16 945
1.2 - Avgitte gjenforsikringspremier	16	-15	-20
Sum premieinntekter for egen regning		7 248	16 925
2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
2.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		2 207	2 146
2.4 Verdiendringer på investeringer		-5 657	6 853
2.5 Realisert gevinst og tap på investeringer		3 003	4 425
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		-447	13 423
5. Pensjoner mv.			
5.1 Utbetalte pensjoner mv.			
5.1.1 Brutto	17	-4 698	-4 403
Sum pensjoner mv.		-4 698	-4 403
6. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser			
6.1 Endring i premiereserve mv.			
6.1.1 Endring i premiereserve mv., brutto	13	-5 105	-14 207
6.2 Endring i tilleggsavsetninger	13	-1 758	-1 396
6.3 Endring i kursreguleringsfond	13	8 284	-6 767
6.4 Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner	13,14	-73	-266
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelsene - kontraktsfastsatte forpliktelser		1 348	-22 636
8. Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser			
8.1 Overskudd på avkastningsresultatet		-1 899	0
8.2 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene		0	-1 093
Sum midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser		-1 899	-1 093
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader			
9.1 Forvaltningskostnader	18	-319	-322
9.2 Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	18	-1 644	-1 654
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		-1 963	-1 976
11. Resultat av teknisk regnskap	19	-412	240

Ringerikes Sparebanks Pensjonskasse

Resultat

IKKE-TEKNISK REGNSKAP	Note	2018	2017
<i>Tall i hele tusen</i>			
12. Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
12.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		568	240
12.4 Verdiendringer på investeringer		-1 455	765
12.5 Realisert gevinst og tap på investeringer		772	494
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		-115	1 498
14. Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
14.1 Forvaltningskostnader	18	-82	-36
Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		-82	-36
15. Resultat av ikke-teknisk regnskap	19	-197	1 462
16. Resultat før skattekostnader	19	-609	1 703
17. Skattekostnader	20	-4	-14
20. TOTALRESULTAT	19	-613	1 689
Overført fra/til risikoutjevningfond	19	1 758	497
Avkastning på risikoutjevningfond	19	-147	-143
Overført fra/til egenkapital	19	-999	-2 043
SUM OVERFØRT		613	-1 689

Ringerikes Sparebanks Pensjonskasse

Balanse

EIENDELER

Note 31.12.2018 31.12.2017

Tall i hele tusen

EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN

2. Investeringer

2.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

2.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)

2.4.2 Rentebærende verdipapirer

2.4.3 Utlån og fordringer

Sum investeringer

2	14 385	7 840
3	27 003	12 572
4	63	107
	41 451	20 519

3. Fordringer

3.2 Andre fordringer

Sum fordringer

7	214	20 224
	214	20 224

SUM EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN

41 665 40 742

EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE

6. Investeringer i kollektivporteføljen

6.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

6.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)

6.4.2 Rentebærende verdipapirer

6.4.3 Utlån og fordringer

Sum investeringer i kollektivporteføljen

2	55 384	64 156
3	103 964	102 879
4	243	878
	159 590	167 913

SUM EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE

159 590 167 913

SUM EIENDELER

201 255 208 655

Ringerikes Sparebanks Pensjonskasse

Balanse

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		Note	31.12.2018	31.12.2017
<i>Tall i hele tusen</i>				
10. Innskutt egenkapital				
10.1 Innskutt egenkapital			32 000	12 000
10.2 Ikke innbetalt innskutt egenkapital			0	20 000
Sum innskutt egenkapital			32 000	32 000
11. Opptjent egenkapital				
11.1 Risikoutjevningfond			1 054	2 666
11.2 Annen opptjent egenkapital			9 544	8 546
Sum opptjent egenkapital			10 599	11 211
13. Forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser				
13.1 Premiereserve mv.	13		132 352	126 779
13.2 Tilleggsavsetninger	13		8 848	7 090
13.3 Kursreguleringsfond	13		14 402	22 685
13.4 Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	13,14		2 935	8 693
Sum forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser			158 536	165 247
15. Avsetninger for forpliktelser				
15.2 Forpliktelser ved skatt				
15.2.1 Forpliktelser ved periodeskatt	20		11	13
Sum avsetninger for forpliktelser			11	13
16. Forpliktelser				
16.2 Forfalte, ikke betalte pensjoner og utløsningsbeløp	8		1	1
16.3 Andre forpliktelser	8		108	183
Sum forpliktelser			109	184
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER			201 255	208 655

Hønefoss, 20. mars 2019

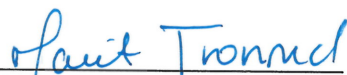
Knut Hundhammer
Styreleder

Dag Engen
Nestleder

Anne Lise Vidnes
Styremedlem

Marit Tronrud
Styremedlem

Mette Toft Bjørgen
Styremedlem

Glen Emil Eriksen
Daglig leder

Ringerikes Sparebanks Pensjonskasse

Egenkapitaloppstilling

Egenkapital	2018	2017
<i>Tall i hele tusen</i>		
Innskutt egenkapital 01.01	32 000	12 000
Innbetalt i året	0	20 000
Innskutt egenkapital 31.12	32 000	32 000
Annen opptjent egenkapital 01.01	8 546	6 503
Tilført egenkapital/resultat belastet ved disponering	999	2 043
Annet opptjent egenkapital 31.12	9 544	8 546
Risikoutjevningfond 01.01	2 666	3 020
Overført fra/til risikoutjevningfond	-1 758	-497
Avkastning på risikoutjevningfond	147	143
Risikoutjevningfond 31.12	1 054	2 666

Ringerikes Sparebanks Pensjonskasse

Kontantstrømoppstilling

	2018	2017
<i>Tall i hele tusen</i>		
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Innbetalt til premiefond/Innbetalt premie	0	2 000
Netto utbetalt ved flytting (inn +/- ut -)	0	0
Finansinntekter	2 775	2 385
Utbetalte pensjoner mv.	-4 698	-4 403
Forsikringsrelaterte driftskostnader, inkl. reassurans	-2 060	-1 996
Andre inntekter/kostnader	-0	-36
Betalte skatter	-5	-2
Endring i periodiseringer	-65	84
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-4 054	-1 968
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Netto investert i aksjer og andeler	-127	3 951
Netto investert i rentebærende verdipapirer	-16 499	-3 240
Netto investert i andre finansielle eiendeler	0	275
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-16 626	985
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Innbetaling egenkapital	20 000	0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	20 000	0
Likviditetsbeholdning 1.1.	985	1 968
Netto kontantstrøm for perioden	-679	-983
Likviditetsbeholdning 31.12.	306	985

Ringerikes Sparebanks Pensjonskasse

Noter

NOTE 1 - REGNSKAPSPRINSIPPER

Regnskapet er avlagt i samsvar med norsk regnskapslov og grunnleggende regnskapsskikk i Norge, samt satt opp i henhold til gjeldende forskrift fastsatt av Finansdepartementet 20. desember 2011 med hjemmel i lov av 17. juli 1998 om årsregnskap m.v.

Finansielle eiendeler

Finansielle instrumenter måles og innregnes i samsvar med IAS 39, som deler finansielle eiendeler inn i følgende kategorier:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet
- Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost
- Utlån og fordringer

Regnskapsprinsipper for pensjonskassens kategorier av finansielle eiendeler beskrives nærmere i de følgende avsnitt.

Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)

Aksjer og andeler med verdiendring over resultatregnskapet og består av investeringer i aksjer, verdipapirfond og aksjer og andeler i selskap med deltakerfastsetting (IS/KS/ANS).

Virkelig verdi på børsnoteerte aksjer og andeler verdsettes til sluttkurs fastsatt av Oslo Børs eller tilsvarende markedsplasser for utenlandske investeringer. Virkelig verdi av øvrige aksjer og andeler fastsettes ved bruk av anerkjente verdsettelsesteknikker.

Rentebærende verdipapirer

Rentebærende verdipapirer måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet og består av investering i obligasjoner, sertifikater og verdipapirfond.

Virkelig verdi på noterte investeringer fastsettes til offentlige omsetningskurser.

For investeringer hvor det ikke foreligger omsetningskurs, beregnes kursen ut fra avkastningskurven for verdipapirets respektive sektor.

Pensjonskassen ønsker å vurdere alle finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet i samsvar med virkelig verdi-opsjonen dersom det ikke ved innregning er besluttet noe annet. Det sentrale grunnlag for anvendelse av virkelig verdi-opsjonen er at en gruppe finansielle eiendeler, finansielle forpliktelser eller begge deler forvaltes på grunnlag av virkelig verdi og at inntjeningen vurderes etter samme prinsipp. Dette må også være i samsvar med en dokumentert kapitalforvaltningsstrategi og at informasjon internt og mellom nøkkelpersoner gis på dette grunnlag.

Pensjonskassen har utarbeidet en kapitalforvaltningsstrategi i samsvar med kravene i forskrift om pensjonsforetak. Porteføljen av verdipapirer forvaltes i samsvar med denne strategien og rapportering skjer til virkelig verdi gjennom rapportering av verdijustert avkastning. Videre rapporteres jevnlig porteføljens utvikling målt mot rammeverket for dynamisk risikostyring/bufferkapital. Internt skjer den løpende oppfølging av verdipapirplasseringer basert på utvikling i virkelig verdi og det er her et nært samarbeid mellom ledelsen og styret. I regnskapsføringen av finansielle eiendeler er det dermed lagt til grunn at vilkårene for anvendelse av virkelig verdi-opsjonen er til stede.

Investeringene er i tråd med forskriften klassifisert i hovedgruppene hold til forfall og hold for omsetning. Dette innebærer at børsnoteerte aksjer, aksjefond, obligasjonsfond samt en rekke andre finansielle eiendeler regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet.

Forvaltning av kunde- og selskapsporteføljen

Pensjonskassens avkastning på eiendeler, fordeles prosentvis etter en algoritme som omfatter pensjonskassens egenkapital (selskapsporteføljen) og de forsikringstekniske avsetninger (kundeporteføljen) før årsoppgjørdisposisjoner.

Eiendeler ved utgangen av en periode fordeles prosentvis etter en algoritme som omfatter pensjonskassens egenkapital (selskapsporteføljen) og de forsikringstekniske avsetninger (kundeporteføljen) etter årsoppgjørdisposisjoner, samt andre eiendeler og forpliktelser.

Forsikringsmessige forpliktelser

Regnskapsstandarden IFRS 4 omhandler regnskapsmessig behandling av forsikringskontrakter. Pensjonskassens forsikringskontrakter omfattes av standarden. De regnskapsmessige avsetningene knyttet til forsikringskontrakter er i utgangspunktet forankret i norsk særlovgivning og er i det vesentlige i samsvar med IFRS 4. I overensstemmelse med forsikringsvirksomhetsloven blir pensjonskassens forvaltningskapital delt inn i en kundeportefølje og en selskapsportefølje.

Premiereserve

Premiereserve er kontantverdien av pensjonskassens samlede fremtidige forsikringsforpliktelser i henhold til de enkelte forsikringsavtaler. Ved beregning av premiereserve benyttes dødelighetsgrunnlaget K2013. Administrasjonsreserven er bygget opp i tråd med gjeldende forskrifter og utgjør 3 % av premiereserven. Premiereserven er beregnet med en grunnlagsrente på 4,0 % frem til 01.01.2004, deretter 3 % til 01.01.2012, 2,5 % til 01.01.2015, og 2,0 % deretter.

Erstatningsavsetning

Erstatningsavsetning er avsetning som skal dekke forpliktelser knyttet til forventede, ikke-meldte, erstatningstilfelle som er inntruffet innen regnskapsårets slutt.

Tilleggsavsetninger

Pensjonskassen har anledning til å foreta tilleggsavsetninger for å sikre soliditeten. Tilleggsavsetninger kan normalt utgjøre inntil 12 % av premiereserven, og kan benyttes til dekning av fremtidig negativt finansresultat i forhold til pensjonskassens grunnlagsrente og visse typer endringer i det aktuarielle grunnlaget.

Kursreguleringsfond

Årets endringer i urealiserte verdier knyttet til investeringer vurdert til virkelig verdi i kollektivporteføljen avsettes til kursreguleringsfond og inngår således ikke i årets resultat. Dersom virkelig verdi av eiendelene i kollektivporteføljen viser et akkumulert netto urealisert tap settes kursreguleringsfondet til 0.

Premiefond

Premiefondet er innbetalt/opptjente midler som kan benyttes til dekning av fremtidig premie og sikring av reguleringstillegg til pensjoner. Fondet blir tilført 2 % årlig rente.

Pensjonistenes overskuddsfond

Pensjonistenes overskuddsfond blir tilført pensjonistenes andel av overskuddet, og skal benyttes til å sikre regulering av løpende pensjoner med inntil den prosentvise økningen av folketrygdens grunnbeløp.

Pensjonistenes overskuddsfond avsettes på grunnlag av eventuell meravkastning utover grunnlagsrenten på pensjonistenes premiereserve, og skal følgende år benyttes til å regulere de løpende pensjoner.

Risikoutjevningfond

Dersom risikoresultatet er positivt, kan inntil 50 % av dette avsettes til risikoutjevningfondet. Dette fondet kan i senere år benyttes til dekning av negativt risikoresultat. Bevegelser i risikoutjevningfondet føres som en resultatdisponering. Risikoutjevningfondet klassifiseres som egenkapital og innregnes og måles i samsvar med forsikringsvirksomhetsloven kapittel 3 med tilhørende forskrift.

Annet

Valutaomregning av transaksjoner i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Markedsverdi for finansielle eiendeler og pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs.

Valutarisiko knyttet til utenlandske eiendeler er søkt redusert med finansielle derivat.

Premieinntekter

Bruttopremier inntektsføres med de beløp som forfaller i året. Avgitt gjenforsikring fremkommer som egen linje i resultatregnskapet. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserve i forsikringsfondet.

Regnskapsmessig behandling av flytting

Fratrådte medlemmer uten straks begynnende pensjon får en oppsatt rettighet i pensjonskassen.

Skatt

Skattekostnadene i resultatregnskapet består av alminnelig inntektsskatt og formueskatt. Skattekostnad knyttet til alminnelig inntektsskatt består av betalbar skatt og årets endring i balanseført utsatt skatt/skattefordel. Utsatt skattefordel beregnes ut fra skattbare midlertidige forskjeller utenfor fritaksmetoden i selskapsporteføljen. Midlertidige forskjeller i kundeporteføljen har ikke sannsynlig fremtidig utnyttelse da disse vil gå til forsikringstekniske avsetninger når disse blir realisert.

Formueskatt beregnes av skattemessig netto formue fastsatt i henhold til skatteloven kapittel 4.

Skattesats for formuesskatt er 0,15 % for formue over TNOK 10.

Fra 2018 er det kommet nye skatteregler for pensjonsforetak som skiller den skattemessige behandling i selskaps- og kundeporteføljen. For 2018 er det beregnet overgang til nytt regelverk i tråd med presiseringer og retningslinjer fra skatteetaten.

NOTE 2 - AKSJER OG ANDELER

Andeler i eiendomsfond

	Antall	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi
Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS	31	18 383	19 975	1 592
Aberdeen Eiendomsfond Norge I AS	317 780	186	202	16
Sum andeler i eiendomsfond		18 569	20 177	1 608

Andeler i aksjefond

	Antall	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi
KLP Aksje Global Indeks II	7 346	13 177	16 054	2 877
DI Norske Aksjer Institusjon 2	2 310	3 830	6 188	2 358
Sum andeler i norske aksjefond		17 007	22 241	5 235
TT Emerging Markets L/O	72 932	5 998	5 743	-255
Egerton Eq. Fund I NOK	81 479	8 904	17 446	8 542
Arctic Norwegian Equities II	2 691	3 588	4 162	573
Sum andeler i internasjonale aksjefond		18 490	27 350	8 860

Sum aksjer og andeler		54 066	69 769	15 703
------------------------------	--	---------------	---------------	---------------

Andel kollektivportefølje			55 384	
Andel selskapsportefølje			14 385	
Sum aksjer og andeler			69 769	

Aksjefond er bokført og verdsatt til markedspris.

Risikoprofil aksjer

Pensjonskassen har gjennom året hatt aksjeeksponering gjennom totalt fem forskjellige aksjefond. Tre av aksjefondene har sin eksponering i utlandet, mens to er eksponert mot det norske aksjemarkedet. Samlet aksjeeksponering har variert gjennom året. Høyeste andel av total portefølje ved månedsslutt var 26,7% pr. 31.09.18, og laveste 24,7% pr. 31.12.2018. Aksjeinvesteringene er bredt diversifisert.

NOTE 3 - RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER

Andeler i obligasjons- og pengemarkedsfond

	Antall	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi
DNB Likviditet 20 (IV)	547	5 467	5 461	-6
Sum andeler i pengemarkedsfond		5 467	5 461	-6
Holberg Kreditt	108 243	11 144	11 562	418
Danske Invest Obligasjon	14 037	15 014	14 933	-81
DNB Obligasjon (III)	1 942	19 835	19 568	-266
DNB OMF	17 021	16 837	16 995	157
Sum andeler i norske obligasjonsfond		62 829	63 057	228
PIMCO Global Bond Fund Inst.	80 074	15 627	16 565	938
AQR Global Agg BF H2N	160 102	16 021	16 081	60
Bluebay IG Global Agg H2N	16 168	16 410	16 838	428
Templeton Global Bond Fund	1 218 503	12 211	12 965	754
Sum andeler i internasjonale obligasjonsfond		60 269	62 449	2 180
Sum rentebærende verdipapirer		128 565	130 967	2 402

Andel kollektivportefølje	103 964
Andel selskapsportefølje	27 003
Sum rentebærende verdipapirer	130 967

Pengemarkedsfond og obligasjonsfond er verdsatt til markedspris.

NOTE 4 - UTLÅN OG FORDRINGER

Bankinnskudd	306
Sum utlån og fordringer	306

Andel kollektivportefølje	243
Andel selskapsportefølje	63
Sum utlån og fordringer	306

Bundne midler på skattetrekkkonto utgjøre TNOK 108 per 31.12.2018.

NOTE 5 - HIERARKIET, FINANSIELLE INSTRUMENTER MÅLT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTAT

	Nivå 1 Børsnoterte priser	Nivå 2 Observerbar input	Nivå 3 Ikke observerbar input	Balanseført verdi per 31.12
Aksjer og andeler	0	49 592	20 177	69 769
Rentebærende verdipapirer	0	130 967	0	130 967
Bank	0	306	0	306
Totalt	0	180 864	20 177	201 041

NOTE 6 - FINANSIELL RISIKO

Finansiell risiko

Finansiell risiko er knyttet til investeringer i aksjer og rentebærende verdipapirer. Investeringer foretas hovedsakelig i verdipapirfond. Den finansielle risikoen omfatter markeds-, rente-, kreditt-, valuta- og likviditetsrisiko. Gjeldende investeringsstrategi setter rammer for den løpende risikotagningen.

Markedsrisiko

Pensjonskassens største risiko ansees å være markedsrisiko, dvs. risikoen for fall i eiendelenes verdier. Markedsrisikoen knyttet til pensjonskassens investeringer estimeres ved bruk av definerte stressparametere for hver aktivaklasse samt forutsetninger om hvordan utviklingen i de ulike aktivaklassene samvarierer. Forholdet mellom markedsrisiko og bufferkapital følges løpende, og uttrykkes gjennom måltallet "risikokapitalutnyttelse". Det er etablert et "trafikklys"-system som angir toleransegrenser i form av grønt, gult og rødt lys med tilhørende tiltak. Pr. 31.12.2018 er risikokapitalutnyttelsen 66% i stresstest I, noe som anses som en tilfredstillende risikosituasjon.

Renterisiko

Pensjonskassen har ved utgangen av 2018 investeringer i rentebærende papirer på MNOK 125,4. Pensjonskassen hadde en moderat renterisiko ved utgangen av året. Markedsverdivektet durasjon er på 2,78 år. Porteføljeverdien vil falle med ca MNOK 3,58 ved et parallellt skift i rentekurven på +1%. Verdien vil stige tilsvarende ved et rentefall.

Kredittrisiko

Pensjonskassens kredittrisiko ansees som moderat. Kredittrisikoen styres gjennom rammer for største engasjement og rating. Pensjonskassens renteinvesteringer skal være innenfor "investment grade". Premie for pensjonsordningen innbetales forskuddsvis eller dekkes fra premiefondet, slik at pensjonskassens kredittrisiko mot foretaket den er opprettet for anses å være liten.

Valutarisiko

Alle plasseringer i utenlandske rentefond valutasikres. Det er investert i fire fond gjennom valutasikrede NOK-klasser. Utenlandske aksjeplasseringer valutasikres normalt sett ikke. Per utgangen av 2018 har pensjonskassen ett utenlandsk aksjefond som er valutasikret og to utenlandske aksjefond som ikke er valutasikret. Pensjonskassens netto tilgodehavende i norske kroner skal til enhver tid minst motsvare 70% av de forsikringstekniske avsetninger. Pensjonskassen er pr. 31.12.2018 eksponert for valutarisiko gjennom sine utenlandske aksjeinvesteringer, som utgjør 11,5% av forvaltningskapitalen.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen i pensjonskassen vurderes som lav, da en til enhver tid har kortsiktige plasseringer som overstiger kortsiktige forpliktelser. Plasseringene ansees å være tilstrekkelig likvide. Pensjonskassen har i tråd med gjeldendeforskrift utarbeidet en egen likviditetsstrategi.

NOTE 7 - FORDRINGER

	2018	2017
Fordringer på forvalter	214	220
Fordringer på andre	0	4
Fordringer på innskudd EK	0	20 000
Sum fordringer	214	20 224

NOTE 8 - AVSETNING FOR FORPLIKTELSE

	2018	2017
Skyldig offentlige avgifter	108	102
Gjeld til andre	1	82
Sum avsetning for forpliktelser	109	184

NOTE 9 - SOLVENSMARGIN

	2018	2017
Innskutt kjernekapital	32 000	32 000
Opptjent egenkapital	9 544	8 546
Fradrag urealisert verdi selskapsportefølje	-3 703	-2 532
Netto ansvarlig kapital	37 841	38 014
50% av risikoutjevningssfond	527	1 333
50% av tilleggsavsetning	4 424	3 545
Sum annen solvensmarginkapital	4 951	4 878
Solvensmarginkapital	42 792	42 891
Minstekrav til solvensmargin	5 574	5 505
Samlet solvensmarginkapital i % av solvensmarginkrav	768 %	779 %

NOTE 10 - KAPITALAVKASTNING

	2018	2017	2016	2015	2014
Kapitalavkastning på kollektivporteføljen					
Verdijustert avkastning	-0,5 %	8,1 %	5,9 %	4,4 %	10,2 %
Bokført avkastning	3,4 %	4,2 %	3,3 %	2,9 %	6,4 %
Kapitalavkastning på selskapsporteføljen					
Verdijustert avkastning	-0,5 %	8,1 %	5,9 %	4,4 %	10,2 %
Bokført avkastning	-0,5 %	8,1 %	5,9 %	4,4 %	10,2 %

Da pensjonskassen har felles forvaltning vil verdijustert avkastning være like for kollektiv- og selskapsportefølje.

NOTE 11 - BESKRIVELSE AV PENSJONSORDNINGENE

Pensjonskassen forvalter lukket tjenstepensjonsordning for tidligere ansatte i Ringerikes Sparebank, som har fusjonert med andre banker og nå heter SpareBank1 Ringerike Hadeland.

Medlemmene i pensjonsordningen fordeler seg pr 31.12.2018 på:

Aktive	19
Uførepensjonister	6
Øvrige pensjonsmottagere	46

Pensjonsordningen er ytelsesbasert med alderspensjonsnivå 70 % basert på beregnet folketrygd før levealdersjustering, og omfatter ytelser ved uførhet samt etter nærmere regler etterlatteytelser til ektefelle, registrert partner, samboer og barn. Pensjonene er til og med 2014 regulert årlig med samme sats som folketrygdens grunnbeløp. Fra og med 2015 reguleres pensjonene årlig med minimum økning i konsumprisindeksen, dog maksimalt med økningen i folketrygdens grunnbeløp.

Pensjonsordningen er ytelsesbasert uten investeringsvalg. Medlemmene betaler ikke tilskudd.

NOTE 12 - VIRKNINGEN AV ENDRINGER I FORUTSETNINGER I PENSJONSORDNINGEN

Effekten av en umiddelbar 25 prosent økning i uførehyppheten vil med dagens bestand innebære en belastning på 0,15 millioner kroner på årets risikoresultat. Da alle uføredeknninger er ettårige risikoforsikringer vil ikke premiereserven påvirkes ved en permanent økning på 15 % i uførehyppheten. Derimot vil en permanent 10 % reduksjon i dødeligheten med dagens bestand innebære en økning i premiereserven på 3,1 millioner kroner.

NOTE 12 - VIRKNINGEN AV ENDRINGER I FORUTSETNINGER I PENSJONSORDNINGEN

Effekten av en umiddelbar 25 prosent økning i uførehyppheten vil med dagens bestand innebære en belastning på 0,15 millioner kroner på årets risikoresultat. Da alle uføredækninger er ettårige risikoforsikringer vil ikke premiereserven påvirkes ved en permanent økning på 15 % i uførehyppheten. Derimot vil en permanent 10 % reduksjon i dødeligheten med dagens bestand innebære en økning i premiereserven på 3,1 millioner kroner.

NOTE 13 - ENDRINGER I FORSIKRINGSMESSIGE FORPLIKTELSER

	Premie- reserve	Tilleggs- avsetning	Kursreg. fond	Premiefond	POF
1. Inngående balanse	126 779	7 090	22 685	7 974	719
2. Resultatføre endringer i forsikringsforpliktelser					
2.1. Netto resultatførte avsetninger	5 105	1 758	-8 284	67	6
2.2. Overskudd på avkastningsresultatet	468			775	656
2.3. Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene					
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	5 573	1 758	-8 284	842	662
3. Ikke resultatførte endringer i					
3.1. Overføringer mellom fond					0
3.2. Overføringer til/fra selskapet				-6 538	-725
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	0	0	0	-6 538	-725
4. Utgående balanse	132 352	8 848	14 402	2 279	656

NOTE 14 - PREMIEFOND

	2018	2017	2016	2015	2014
Premiefond 01.01.	7 974	22 249	21 522	21 665	19 064
Innbetalt til premiefond	0	2 000	8 574	6 153	8 546
Belastet premie	-6 538	-16 945	-8 467	-9 062	-10 355
Premieristorno	0	0	0	0	48
Tilført ved AAP	0	0	0	37	0
Garantert rente	67	266	418	433	453
Overført fra POF	0	30	176	2 161	1 030
Overskuddsdisponering	775	374	26	135	2 880
Premiefond 31.12.	2 279	7 974	22 249	21 522	21 665

Premiefondet per 31.12.2018 utgjør 31 % av årets premie på 7 263.

NOTE 15 - SPESIFIKASJON AV PREMIEINNTEKTER

	2018	2017
Brutto forsikringsteknisk premie	4 751	14 824
Administrasjonspremie	1 493	1 650
Premie for rentegaranti	856	435
Premie for fortjenesteelement	163	37
Sum forfalt premie	7 263	16 945

NOTE 16 - GJENFORSIKRING

Det er tegnet katastrofereassurans med Arch Re. Gjeldende vilkår medfører i korte trekk at en hendelse som rammer minst to medlemmer kan gi erstatning på inntil 20 mill. kroner ut over en egenandel på 3 mill. Bokført premie for 2018 er TNOK 15.

NOTE 17 - SPESIFIKASJON AV UTBETALTE PENSJONER

	2018	2017
Alderspensjoner	3 981	3 824
Etterlattepensjoner	329	322
Uførepensjoner	388	256
Sum pensjoner	4 698	4 403

NOTE 18 - FORVALTNINGS- OG ADMINISTRASJONSKOSTNADER

	2018	2017
Kollektivportefølje		
Honorar og omkostninger verdipapirer	319	322
Honorar administrasjon og daglig ledelse	1 295	1 294
Honorar lovpålagt revisjon inkl.mva	79	91
Honorar revisor andre tjenester utenfor revisjon inkl. mva	19	19
Styrehonorar, inkl AGA	142	142
Kontingent, inkl. finanstillingsavgift	48	49
Andre administrative kostnader	61	59
Sum administrasjonskostnader kollektivportefølje	1 963	1 976
Selskapsportefølje		
Honorar og omkostninger verdipapirer	82	36
Sum administrasjonskostnader selskapsportefølje	82	36

NOTE 19 - RESULTATANALYSE OG OVERSKUDDSDDELING

	2018 Ytelse	2018 Fripoliser	2018 Totalt	2017 Totalt
Risikoresultat før reassuranse	-2 679	-343	-3 022	-68
Reassuranse premie	-9	-6	-15	-20
Reassuranse erstatninger	0	0	0	0
Reassuranseresultat	-9	-6	-15	-20
Netto risikoresultat etter reassuranse	-2 688	-349	-3 037	-88
Endring i erstatningsreserve	1 156	0	1 156	-416
Annet	-27	0	-27	8
Risikoresultat	-1 558	-349	-1 908	-497
Renteresultat				
Netto finansinntekter	-338	-109	-447	13 423
(Til)/fra Kursreguleringsfond	6 365	1 918	8 284	-6 767
Sum garanterte renter reserve	-3 064	-871	-3 935	-3 741
Garanterte renter premiefond og pensjonistenes overskuddsfond	-73	0	-73	-266
Renteresultat	2 890	938	3 828	2 650
Administrasjonsresultat				
Innbetalt premie for administrasjon/kapitalforvaltning og frigjort administrasjonsreserve	1 724	419	2 144	2 100
Driftskostnader inkl forvaltningskostnader	-1 579	-384	-1 963	-1 976
Administrasjonsresultat	145	35	180	124
Samlet resultat				
Samlet resultat	1 477	624	2 101	2 276
Premie for rentegaranti	856	0	856	435
Fortjenestemargin for forsikringsrisiko	163	0	163	37
Fra/til tilleggsavsetninger	-1 311	-471	-1 782	-1 414
Netto resultat	1 184	154	1 338	1 334
Disponering av tekniske resultater				
til premiefond	-775	0	-775	-374
til pensjonistenes overskuddsfond (POF)	-656	0	-656	-719
til premiereserve	0	-319	-319	0
Resultat teknisk regnskap etter disponeringer over resultat				
Resultat teknisk regnskap etter disponeringer over resultat	-247	-165	-412	240
Teknisk resultat fra regnskap			-412	240
Ikke-teknisk resultat			-197	1 462
Resultat før skatt			-609	1 703
Skattekostnad			-4	-14
Totalt resultat			-613	1 689
Overført fra/til risikoutjevningssfond			1 758	497
Avkastning på risikoutjevningssfond			-147	-143
Overført fra/til egenkapital			-999	-2 043

NOTE 20 - SKATT

Grunnlag for skattekostnad, endring i utsatt skatt og betalbar skatt

	2018	2017
Resultat før skattekostnader	-609	1 703
+/- Permanente forskjeller	-161	-1 033
+/- Endring i midlertidige forskjeller	1 455	-6 842
+/- Endring i RUF		354
Benyttet fremførbart underskudd	-685	0
= Grunnlag for årets skattekostnad	0	-5 818
<hr/>		
Forskjeller som inngår i grunnlag utsatt skatt/skattefordel	824	23 279
Fremførbart underskudd	-11 363	-32 077
= Grunnlag for årets utsatt skatt	-10 539	-8 799
<hr/>		
Beregnet utsatt skatt	0	0
<hr/>		
Grunnlag formueskatt	7 180	8 343
<hr/>		
Årets avsatte betalbare skatt	11	13
Endring utsatt skatt	0	0
Avvik/endring i skatt fra tidligere år	-7	2
Årets skattekostnad	4	14

Overgangsregel

I forbindelse med overgang til nye skatteregler fra 2018 er det beregnet effekt av overgang fra gammelt til nytt skatteregime. Beregningen er gjort med utgangspunkt i presisering fra skatteetaten der oppgitt verdiendring i året inneholder effekter som følge av kursendring samt effekter på kostpris som følge av kjøp og salg.

Skattemessig verdi 31.12.2018	159 348
Skattemessig verdi 31.12.2017	-144 564
Årets verdiendring	5 246
Sum	20 030
<hr/>	
Fremførbart underskudd 31.12.2017	32 077
<hr/>	
Fremførbart underskudd 01.01.2018	12 048
Saldo til gevinst og tapskonto 01.01.2018	0

NOTE 21 - TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTER

Pensjonskassen har ikke mottatt innbetaling til premiefond/premie fra sine medlemselskap i 2018.

Det er blitt innbetalt 20 000 TNOK i innskutt EK i 2018 fra Ringerike Sparebank.

NOTE 22 - ANSATTE, YTELSER OG LÅN TIL LEDENDE PERSONER

Pensjonskassen hadde ingen ansatte i 2018.

Honorar til styremedlemmer for 2018 utgjorde TNOK 125.

Knut Hundhammer	Styrets leder	28
Dag Engen	Nestleder	23
Anne Lise Vidnes	Styremedlem	23
Helge Anton Hagesteen Vik	Styremedlem	23
Marit Tronrud	Styremedlem	20
Unn Teslo	Styremedlem	4
Kjell Baug	Styremedlem	3

Administrasjonshonorar til Gabler Pensjonstjenester AS inkluderer arbeid utført av daglig leder i pensjonskassen. Daglig leder er ansatt i Gabler Pensjonstjenester AS og mottar ikke godtgjørelse direkte fra pensjonskassen.

Ingen medlemmer i styret eller andre har avtale om bonus, lån, overskuddsdeling, opsjoner eller andre fordeler fra pensjonskassen, ut over styrehonorar og ytelser fra tjenstepensjonsordningen som pensjonskassen administrerer.

Til styret i Ringerikes Sparebanks Pensjonskasse

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Ringerikes Sparebanks Pensjonskasses årsregnskap som viser et negativt totalresultat på kr 613 000. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noteopplysninger til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig

registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 20. mars 2019

Deloitte AS

Gry Kjersti Berget
statsautorisert revisor